

Hanna Sokolova

Pacifism är ett privilegium – ukrainska vänsteraktivister i krig

Intervjuer med tre ukrainska vänsteraktivister som valt att ansluta sig som frivilliga till armén. Och som upprörs över hur en stor del av den västliga vänstern har svikit.

Många vänsteraktivister i väst motsätter sig vapensändningar till Ukraina och kräver försoning med angriparen. Samtidigt försvarar den ukrainska vänstern sitt land vid fronten.

”Död i utkanten av Balakliya i Charkiv-regionen” lyder inskriften på gravstenen för förstelöjtnanten Juriy Samoilenko, begravd i Obuchiv utanför Kiev. Fotot visar en ung man med självsäkert utseende, 34 år gammal.

Den döde förstelöjtnanten Samoilenkos grav (juli 2023)

”Han var en man med bakgrund i en subkultur, från den antifascistiska rörelsen. Samtidigt var han väldigt beläst, minns Juriys fältsjukvårdarkollega med anropssignalen ’Lesyk’. som sitter framför gravén.

Han trodde att ett stort krig var oundvikligt. Först tjänstgjorde han vid ATO (ukrainska anti-terroriststyrkorna), sedan studerade han vid försvarshögskolan. Han fick en militär specialutbildning och officersgrad. Han bestämde sig för att ägna sitt liv åt armén.”

När Ryssland inledde sitt fullskaliga krig mot Ukraina tjänstgjorde Samoilenko i en av territorialförsvarsbrigaderna i region Kyiv. Flera dussin av hans vänner från vänsterkretsarna, inklusive Lesyk, anslöt sig till brigaden för att kämpa under hans kommando. De kallade sig själva för ”Motståndskommitten”, en informell grupp av vänsterkämpar som grundades alldeles innan invasionen. Samoilenko organiserade militär träning för dem och planerade att skapa ett separat förband.

”Det var ett försök att samla alla slags vänsteraktivister i en militär enhet”, säger Lesyk. Men på grund av byråkratiska hinder var det inte möjligt att registrera denna enhet, så rekryterna gick med i andra brigader där de fortsätter att kämpa längs hela frontlinjen. ”Lesyk” blev kvar

i terroristförsvaret. Som fältsjukvårdare deltog han i striderna vid Sievierodonetsk, Lysytjansk och Bachmut.

”Den ryska regimen står nära fascismen”

”I postsovjetiska länder är det sällan politiska partier eller grupperingar kan klassificeras som vänster eller höger – allting är blandat”, menar Lesyk. ”Och det visar sig att under 30 år var vänsterpartierna, som oftast kallades ’kommunisterna’, arvtagare till Sovjetunionens Kommunistiska Parti. De använde dess namn och symboler, men i verkligheten var de partier med högerkonservativa ståndpunkter. Det är därför det existerar en stereotyp att vänstern är ryska imperialister. Men det finns inget mer naturligt för vänstern än att kämpa mot imperialismen.”

I likhet med Samoilenko och sina andra kamrater kallar sig Lesyk för antiauktoritär kämpe eftersom han har vänsteråsikter. ”Jag anser att vårt samhälle blir mer harmoniskt om vi har en inkluderande demokrati, om materiella och kulturella resurser distribueras mer jämlikt. Jag tror också att historiska processer i stor utsträckning är beroende av teknologi, stora företag eller grupper av människor. De här åsikterna kan antagligen kallas för socialistiska”, förklarar Lesyk.

Han var aktiv i antifascistiska vänstergrupper, organisationer och fackföreningar. Ett av arbetsområdena var fackliga rättigheter för arbetare med osäkra anställningar. ”Lesyk” håller med om att det finns många stereotyper kring vänstern. ”Exempelvis att vänsterns ideal är Sovjetunionen och att den moderna vänstern därmed vill återupprätta det”, säger han. ”Detta är förstås inte sant. Under det senaste århundradet var det vänstern som stod för den mest grundläggande och systematiska kritiken av det sovjetiska experimentet. För att undvika stereotyper måste vi skapa förståelse.”

”Lesyk” är från Kyiv och i sitt civila liv arbetade han med tillverkning av medicinsk utrustning. Han deltog i kriget första gången 2014. Han gick med i en medicinsk volontärenhet och evakuerade skadade. Han tilldelades en orden för tapperhet av tredje klassen. ”I samband med Majdan och vid krigets början stärktes jag i mina vänsterståndpunkter. Jag insåg att detta inte var någon lokal inhemsk konflikt mellan Majdan och Anti-Majdan, som inte accepterade den nya regeringen, utan ett nytt och mer öppet och aggressivt intrång från den ryska imperialismen”, förklarar Lesyk.

Efter ett år av tjänstgöring återvände han till det civila livet, men fortsatte att arbeta som medicinsk instruktör på volontärbasis. När den fullskaliga invasionen inleddes återvände han till armén. ”Den ryska regimen är en extrem högerregim. Den står mycket nära fascismen. Jag var absolut säker på att om Kyiv blev ockuperat skulle vi helt enkelt skjutas, och jag tänkte att jag hade större chans med vapen i hand. Dessutom tror jag på att historien framför allt inte skapas av hjältar och ledare, utan av vanligt folk. Så det vore fel att ställa sig vid sidan om”, säger Lesyk. Enligt honom har ukrainska vänstersoldater fått stöd av kolleger från Europa ända sedan de första dagarna. De verkar i separata organisationer från Polen, Tyskland och Spanien. Deras hjälp samlas in och levereras till militären av representanter från den ukrainska vänsterorganisationen Solidaritetskollektiven.

”Armén har sina fördelar – jag vet vad som måste göras i de flesta situationer”, funderar Lesyk. ”Det är svårt för mig att tänka på framtiden, men på något sätt vill jag bidra till samhällsförändringar. Därför att efter segern kommer vi att stå inför extremt svåra sociala problem – behovet av att samla krafter för återuppbyggnad och för att motverka avfolkning. För att åstadkomma detta behöver vi ett program för återuppbyggnad som tillgodoser den ukrainska folkmajoritetens intressen, inte bara olika grupper inom finans och industri. För att Ukraina ska kunna fortsätta en verkligt självgående existens efter kriget behöver vi social demokrati”, säger han.

”Jag anslår tonen för diskussionen inom den västliga vänstern”

Frågan om den ukrainska vänstern kommer att ha en politisk framtid efter kriget beror på hur det slutar, säger vänsteraktivisten Taras Bilous. Han är just nu verksam som sambandsofficer in Charkivregionen. ”Om Ukraina förlorar eller tvingas till någon smärtsam kompromiss kommer det att bli hårda konfrontationer kring vem man ska skylla på. I den situationen tror jag att vi kommer att ha få möjligheter. När allt kommer omkring är det ukrainska folket vana vid att skylla allt på vänstern”, menar Taras.

Taras Bilous tjänstgör som sambandsofficer i Charkiv-regionen

Han är från Luhansk. ”Jag kommer från en ukrainsktalande nationalistisk familj – det var så jag blev uppfostrad”, säger han. Efter att han flyttat till Kyiv för att studera, och efter Majdanprotesterna och krigsutbrottet 2014, började hans åsikter ändras från center-höger till socialdemokratiska. ”Jag tycker att kapitalismen är ett orättvist system som borde ersättas av ett som är mer jämlikt och demokratiskt”, förklarar Taras sina åsikter. Han gick med i redaktionen för vänstertidskriften *Spilne* [Commons] och organisationen för arbetarklassens rättigheter Sociala rörelsen.

Vänsterkretsarna i Kyiv förberedde sig för ett fullskaligt krig, säger Taras. Han deltog vid ett av deras möten och bestämde sig för att ansluta sig till en volontärgrupp som skulle hjälpa frivilliga och flyktingar. Men när invasionen inleddes ändrade han sig. ”Det tog mig en dag”, säger han. ”En av orsakerna till varför jag först inte ville tjänstgöra i armén var att jag miss-tänkte att jag inte skulle bli någon bra soldat. Och ärligt talat, efter ett och ett halvt år av tjänstgöring är jag benägen att säga att jag är det. Men jag insåg att jag helt enkelt inte hade något val.

Han inspirerades av andra med liknande åsikter – en hel grupp av anarkister gick ut i kriget. En annan vän återvände från Polen där han arbetat. Taras anslöt sig till terroristförsvaret men förflyttades senare till en annan brigad. Det tog honom ett tag att bli rekryterad, och han använde den tiden till att diskutera med vänsteraktivister i väst som intog en pacifistisk eller öppet prorysk hållning. Han lät sig intervjuas, publicerade artiklar och startade diskussioner i sociala media.

”Jag erbjöds att skriva en artikel för *Jacobin*, en välkänd amerikansk vänstertidskrift som tog fel ställning till kriget och alldeles innan invasionen publicerade fullkomligt nonsens. Och de erbjöd mig att skriva om hur den ukrainska vänstern upplevde invasionen”, minns Taras indignerat. ”Jag sa att jag var beredd att skriva vad jag tyckte om det som de skrivit tidigare.”

Det slutade med att tidskriften vägrade publicera hans artikel eftersom de menade att det var olämpligt att kritisera vänstern. Taras publicerade texten med titeln ”Ett brev från Kyiv till vänstern i väst” (Se: [Ett brev från Kiev till vänstern i väst](#)) i den brittiska publikationen *openDemocracy*. I den tackade han de vänsteraktivister som stödde Ukraina och riktade sig samtidigt till ”de andra delarna av den västliga vänstern” – ”de som föreställde sig ’NATO-aggression i Ukraina’ och inte såg den ryska aggressionen”, ”som kritiserade Ukraina för att inte uppfylla Minskavtalen och höll tyst om hur de bröts av Ryssland och de så kallade ’folkrepublikerna’ [Donetsk och Luhansk]”, ”som överdrev extremhögerens inflytande i Ukraina, men inte lade märke till extremhögeren i ’folkrepublikerna’ och undvek att kritisera Putins konservativa, nationalistiska och auktoritära politik.”

”Många människor började skriva till mig för att tacka mig. Mina motståndare erkände också att jag i viss utsträckning hade slagit an tonen för diskussionen inom den västliga vänstern”, säger Taras. ”Nu när jag tänker tillbaka tror jag att om vi lyckades övertyga någon så var det under de första månaderna. Senare, under hösten förra året, insåg jag att alla redan hade utformat sin inställning. Det är svårare att övertyga någon med ord”, medger Taras. Han tycker att många inom den västliga radikala vänstern fortfarande står för pacifistiska eller proryska åsikter.

”Plikten är viktigare än drömmar”

Pacifismen är ett privilegium, säger Anna Zyablikova, som beskriver sig själv som anarko-feminist och för närvarande tjänstgör i Zaporizjzjaregionen som skyttesoldat och sjukvårdare i ett team för medicinsk evakuering. ”Du kan vara en väldigt fin människa och följa alla regler, men en rysk missil kommer ändå att träffa dig. Och det är svårt för dem att förstå”, säger Anna, och syftar på vänstern i väst. ”De förkastar känslan av maktlöshet inför den militära aggressionen och gömmer sig bakom pacifismen: ’krig är dåligt’. Vi i Ukraina gillar inte heller krig! Vi tycker inte om det faktum att folk dör. Jag gillar inte att jag måste ge upp mina karriärdömmar. Men jag kan inte ge upp. Jag har inte råd att gömma mig bakom pacifismen.”

Anna kommer från Charkiv. ”På Majdan trivdes jag bäst bland studenter med vänsteråsikter. När allt kommer omkring handlar högerens subkultur om att vara närmare ett ideal. Men jag tyckte inte om den retoriken, jag ville något annat, och anarkismen blev mitt ideal. Och eftersom jag är kvinna ville jag höja min röst, så det blev anarko-feminism”, förklarar Anna. Sommaren 2014 anslöt hon sig till en husockupation, ett socialt och kulturellt center som sattes upp i en övergiven byggnad i centrum av Charkiv. Invånarna var främst vänsteraktivister som flyttat från det ockuperade Donbass och Krym.

Anarko-feministen Anna Zyablikova tjänstgör i Zaporizjzja-regionen

När det fullskaliga kriget bröt ut befann sig Anna vid ett universitet i Belgien där hon studerade tropisk ekologi och biodiversitet och forskade om fladdermöss. Men det blev svårt för Anna att stanna kvar utomlands. Hon var rasande över de pacifistiska ståndpunkterna från en del européer, inklusive vänsterfolk som hon umgicks med. Så i slutet av våren lämnade hon sina studier och återvände hem.

”Jag kom tillbaka och fann mig själv i detta krig. Jag kom med långsamt, som i vatten. Först kom jag till Lviv. Jag trodde att jag skulle få panikattacker enbart av sirenerna – jag var så rädd. Jag förväntade mig väldigt lite av mig själv”, erkänner Anna. ”Men jag kände att jag skulle få det bättre i Ukraina. Om jag stannade måste jag gå med i det organiserade motståndet.” För en tid var hon volontär i Lviv, sedan i Charkiv. Till slut bestämde hon sig för att ansöka till ett av de stridande förbanden. Och det gjorde hon – först till staben och sedan till medicinsk evakuering.

Innan det fullskaliga kriget var Anna aktivist i HBTQ-rörelsen och deltog vid organiseringen av marscher för jämställdhet. Hon är nu en del av HBTQ-gemenskapen inom militären som uppgår till ungefär 300 personer. Men i våras blev Anna utesluten från organisationskommittén för Charkiv Pride eftersom hon inte stödde ett offentligt uttalande från en av rörelsens ledare. Detta motsatte sig att man döpte om en gata i Charkiv för att hedra en stupad soldat som var ledare för nationalistorganisationen Frykor, Heorhiy Tarasenko. Denna organisation har försökt hindra jämställdhetsmarscher i Charkiv och har enligt HBTQ-aktivister attackerat dem.

”Jag har bara en annan attityd till minnespolitiken nu därför att jag är närmare döden”, förklarar Anna. ”Och för att kunna fungera väl i detta sammanhang behöver jag en del sagor – tron på att när jag dör så kommer det att finnas en minnestavla på min skola om mig som dog en hjältedöd i kriget. Och jag vill inte att högern ska komma och slita ner den tavlan för att jag är HBTQ. Och jag vill inte att HBTQ-aktivister ska organisera liknande protester. Jag har också en Frykor-aktivist i mitt kompani. När jag sa att jag var mot uttalandet svarade han: det där är inte viktigt nu, det som är viktigt nu är detta – och pekade på en planeringskarta för vårt medicinska team för att evakuera de sårade. Och det är så som det borde vara.”

Anna tycker att det fullskaliga kriget inte har påverkat hennes politiska åsikter. Men hon har märkt en del förändringar hos sig själv. ”Jag började betrakta plikten att vara användbar i kriget som viktigare än mina egna drömmar”, säger hon och minns hur hon 2015 brukade gå till rekryteringskontoren för att ”hämta” sina vänner som hade kallats till tjänstgöring. ”Det skulle jag inte göra nu”, skrattar Anna.

”Jag förstår alla problemen med värnplikt. Jag förstår att en del lämnar mutor, och att en del blir inkallade för att de är ohederliga eller avvikande. Men jag känner inte till någon annan mekanism för att säkerställa att armén har tillräckligt med mänskliga resurser”, säger Anna. ”Jag ser folk runt omkring mig som inte är skapade för krig. Och jag är inte skapad för krig. Och de som kommer till mig i sjuktransport. De ville inte kliva på en mina eller hamna under beskjutning. Och de ville inte dö. Men för att förhindra att den här zonen av smärta och död sprider sig måste vi göra motstånd. Och det kräver folk. De är inga raketer eller ammunition. De är något som ingen annan kommer att leverera till oss.

17 augusti 2023

Original: <https://www.europe-solidaire.org/spip.php?article67559>

Översättning: Jan Czajkowski.

Lästips

Alfons Bech: [Spanien - En ”pacifism” som gagnar Putin](#) (juni 2023)

George Orwell: [Pacifismen och kriget](#) (1942)

[Mot halvsolidaritet och falsk pacifism!](#) (Från Ryska socialistiska rörelsen maj 2023)